

2023/0397(COD)

19.2.2024

ARVAMUS

Esitaja: regionaalarengukomisjon

Saajad: väliskomisjon ja eelarvekomisjon

ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu (COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Arvamuse koostaja: Stelios Kympouropoulos

PA_Legam

LÜHISELGITUS

Arvamus koostati Stelios KYMPOUROPOULOSe juhtimisel väga piiratud aja jooksul. Seetõttu ei koostatud arvamuse projekti ja muudatusettepanekud esitati otse algse teksti kohta. Siiski jõudsid arvamuse koostajaja ja arvamuse varikoostajad kokkuleppele mitmetes muudatusettepanekutes, milles rõhutatakse, et Lääne-Balkani riikide reformi- ja kasvurahastu rakendamisse on tähtis kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi.

Arvamuses korratakse, et on vaja edendada mitmetasandilist valitsemist ja kohapõhist lähenemisviisi, et saavutada abisaajariikide järkjärguline integratsioon ja territoriaalne ühtekuuluvus. Samuti juhitakse tähelepanu ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõttele, mis on rahastu põhielement.

Arvamuse koostaja peab käesoleva arvamuse peamiseks eesmärgiks tugevdada Lääne-Balkani riikide reformi- ja kasvurahastu ühtekuuluvuspoliitika filosoofiat. Ta teeb ettepaneku, et innovatsiooni nelja osapoolega lähenemisviisi alusel tuleks potentsiaalsete toetusesaajate loetelu laiendada näiteks ülikoolidele, tööstusele, kohalikele omavalitsustele ja kodanikuühiskonnale, et nende ühiskonda paremini mõjutada.

Muud olulised elemendid, millele arvamuse koostaja soovib tähelepanu juhtida, on riiklike strateegiakavade alt üles lähenemisviisi, piiriülene koostöö tulevasteks investeringuteks ja struktuurireformid. Lisaks leiab ta, et tulevase rahastu üks prioriteete peaks olema heade tavade vahetamine ja suutlikkuse suurendamine kohalikul ja piirkondlikul tasandil.

Arvamuse koostaja peab tähtsaks ka edendada majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärke. Selleks tuleb vähendada piirkondade ja riikide vahelist tasakaalustamatust ning hõlbustada sidemeid rahastust abi saavate riikide vahel. Regionaalarengukomisjon lisas ka sellised prioriteedid nagu soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja haavatavate sotsiaalsete rühmade kaitse.

Kokkuvõtteks usub arvamuse koostaja, et käesoleva ettepaneku raames on suurepärane võimalus suurendada mõju Balkani riikide kodanikele ja luua samal ajal Euroopa identiteeti enne tulevast laienemist.

MUUDATUSETTEPANEK

Regionaalarengukomisjon palub vastutaval väliskomisjonil võtta arvesse järgmist:

Muudatusettepanek 1

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 1

Komisjoni ettepanek

(1) Liidu ja tema Lääne-Balkani partnerite¹ ühistes huvides on edendada

Muudatusettepanek

(1) Liidu ja tema Lääne-Balkani partnerite ühistes huvides on edendada

jõupingutusi Lääne-Balkani partnerite poliitilise, õigus- ja **majandussüsteemi** reformimisel, et tulevikus liidu liikmeks saada. Liidu liikmesuse väljavaatel on märkimisväärne ümberkujundav mõju, millega kaasnevad positiivsed demokraatlikud, poliitilised, majanduslikud ja ühiskondlikud **muudatused**.

¹ Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo*, Montenegro, Põhja-Makedoonia ja Serbia. Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

Muudatusettepanek 2

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 1 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 2

Komisjoni ettepanek

(2) Enne ühinemist on vaja esile tuua mõned liidu liikmesuse eelised. Nende

jõupingutusi Lääne-Balkani partnerite poliitilise, õigus-, **haridus-** ja **sotsiaal-majanduse süsteemi** reformimisel, et tulevikus liidu liikmeks saada. Liidu liikmesuse väljavaatel on märkimisväärne ümberkujundav mõju, millega kaasnevad positiivsed demokraatlikud, poliitilised, majanduslikud, **sotsiaalsed, territoriaalsed** ja ühiskondlikud **areng ja edusammud**.

¹ Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo*, Montenegro, Põhja-Makedoonia ja Serbia. Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

Muudatusettepanek

(1a) Euroopa Liit peab laienemisprotsessi hoogustama ja tugevdama piirkonnas oma kohalolekut. Lääne-Balkani riikide liikmesus on liidu ja selle partnerite poliitilistes, julgeoleku- ja majandushuvides. Praegune geopoliitiline olukord kinnitab stabiilsuse ning demokraatliku arengu olulisust ELi välispiiridel asuvates riikides ja piirkondades, sealhulgas Lääne-Balkanil.

Muudatusettepanek

(2) Enne ühinemist on vaja esile tuua mõned liidu liikmesuse eelised. Nende

eeliste keskmeks on majanduslik lähenemine. Praegu on Lääne-Balkani partnerite lähenemise tase – SKP põhjal elaniku kohta, väljendatuna ostujõu standardites – endiselt madal, moodustades 30–50 % liidu keskmisest, ning edusammud ei ole piisavalt kiired.

eeliste keskmeks on majanduslik, *sotsiaalne ja territoriaalne* lähenemine. *Eesmärk peaks olema aidata partneritel hoogustada reforme ja investeringuid, et märkimisväärselt kiirendada laienemisprotsessi ja majanduskasvu tempot.* Praegu on Lääne-Balkani partnerite lähenemise tase – SKP põhjal elaniku kohta, väljendatuna ostujõu standardites – endiselt madal, moodustades 30–50 % liidu keskmisest, ning edusammud ei ole piisavalt kiired.

Muudatusettepanek 4

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 4

Komisjoni ettepanek

(4) Kõnealuse majanduskasvu kava rakendamine nõuab suuremat rahastamist uue sihtotstarbelise rahastamisvahendi, reformi- ja kasvurahastu kaudu, et aidata piirkonnal ellu viia majanduskasvu soodustavaid reforme, piirkondlikku integratsiooni ja ühist piirkondlikku turgu.

Muudatusettepanek

(4) Kõnealuse majanduskasvu kava rakendamine nõuab suuremat rahastamist uue sihtotstarbelise rahastamisvahendi, reformi- ja kasvurahastu kaudu, et aidata piirkonnal ellu viia *kestlikku* majanduskasvu soodustavaid reforme, piirkondlikku integratsiooni ja ühist piirkondlikku turgu.

Muudatusettepanek 5

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 5

Komisjoni ettepanek

(5) Nende eesmärkide saavutamiseks tuleks investeerimisvaldkondades erilist tähelepanu pöörata sektoritele, mis tõenäoliselt toimivad sotsiaalse ja majandusliku arengu peamiste võimendajatena: ühenduvus, sealhulgas transport, *energeetika*, rohe- ja digipööre, haridus *ning* oskuste arendamine.

Muudatusettepanek

(5) Nende eesmärkide saavutamiseks tuleks investeerimisvaldkondades erilist tähelepanu pöörata sektoritele, mis tõenäoliselt toimivad sotsiaalse ja majandusliku arengu peamiste võimendajatena: *kestlik* ühenduvus, sealhulgas *õiglase ja kaasava* transport, *taastuvenergia*, rohe- ja digipööre, haridus, *teadusuuringud ja* oskuste arendamine, *tervishoid, kaubandus ja kaubanduspartnerluste arendamine,*

*samuti juhtimise kvaliteet ja
haldussuutlikkuse suurendamine kõigil
tasanditel, kestlik turism ning kultuuri- ja
loomesektor ja -tööstus;*

Muudatusettepanek 6

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 5 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

*(5a) Täielikku majanduskasvu ja
töökohtade loomise potentsiaali ei ole
võimalik saavutada, ilma et kohaliku
majandusarengu potentsiaal kasutataks
ära ning rahastu kavandamisel ja
rakendamisel rakendataks omavalitsuste
ja piirkondade, sotsiaalpartnerite,
kodanikuühiskonna organisatsioonide ja
vabatahtlike ühenduste struktureeritud
kaasamise kaudu kohapõhist
tegutsemisviisi.*

Muudatusettepanek 7

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 5 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

*(5a) Lääne-Balkani riike tuleb toetada,
et minna üle puhtale energiale, võttes
arvesse, et kivisüsi moodustab ligikaudu
70 % piirkonna elektrist^{1a}, ning ehitada
üles tänapäevane, dünaamiline ja vähese
CO₂ heitega majandus koos paremate
tööhõivevõimalustega.*

1a

<https://webalkans.eu/en/themes/connectivity/energy/>

Muudatusettepanek 8

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 5 b (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(5b) Lääne-Balkani riikides peaks endiselt olema kesksel kohal digiteerimise prioriteediks seadmine, et suurendada üldist ühiskondlikku heaolu, suurendada digikirjaoskust ja kiiresti laiendada lairibaühendust.

Muudatusettepanek 9

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 6**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(6) Transporditaristu on oluline, et parandada ühendatust Lääne-Balkani partnerite vahel ja ELiga. See peaks aitama kaasa piirkonna integreerimisele liiduga. Oma ettepanekusse üleeuroopalise transpordiraamistiku (TEN-T) läbivaatamise kohta lisas komisjon uue Lääne-Balkanit läbiva koridori (Vahemere lääne-ida koridor). TEN-T võrk peaks olema piirkonna transporditaristu rahastamise **võrdlusaluseks**.

(6) **Tõhus, ohutu ja keskkonnahoidlik** transporditaristu on oluline, et parandada ühendatust Lääne-Balkani partnerite vahel ja ELiga. See peaks aitama kaasa piirkonna integreerimisele liiduga. Oma ettepanekusse üleeuroopalise transpordiraamistiku (TEN-T) läbivaatamise kohta lisas komisjon uue Lääne-Balkanit läbiva koridori (Vahemere lääne-ida koridor). TEN-T võrk peaks olema piirkonna **kestliku** transporditaristu rahastamise **võrdlusaluste hulgas**.

Muudatusettepanek 10

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 6 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(6a) Ühenduvuse parandamine Lääne-Balkani riikides ning Lääne-Balkani riikide ja Euroopa Liidu vahel on majanduskasvu ja töökohtade loomise peamine tegur ning toob piirkonna majandusele ja kodanikele selget kasu, võttes arvesse, et piirkonna taristu areng on umbes 50 % väiksem kui ELi

keskmine^{2a}.

2a

<https://www.eib.org/en/stories/infrastructure-re-development-western-balkans>

Muudatusettepanek 11

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 7 b (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(7b) Rõhutab, kui oluline on toetada Balkani riikide sotsiaal-majanduslikku arengut, sealhulgas edendades tööhõivet ja juurdepääsu põhiteenustele, nagu haridus ja tervishoid.

Muudatusettepanek 12

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 9

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(9) Rahastust tuleks anda *toetust* kehtestatud *kriteeriumidel* ja *selgetel maksetingimustel põhinevate üld- ja alaeesmärkide täitmiseks*. Rahastu üldeesmärk peaks olema kiirendada piirkondlikku majandusintegratsiooni, järkjärgulist integreerumist liidu ühtse turuga, Lääne-Balkani majanduse sotsiaal-majanduslikku lähenemist ning liidu õiguse, eeskirjade, standardite, poliitika ja tavadega vastavusse viimist, et saada liidu liikmeks. Rahastu peaks samuti aitama kiirendada laienemisprotsessi põhialustega seotud reforme, sealhulgas õigusriigi põhimõtte, riigihangete ja riigiabi kontrolli, riigi rahanduse juhtimise ja korrupsioonivastase võitlusega seotud reforme. Nende eesmärkide poole tuleks pööelda vastastikku tugevdaval viisil.

(9) Rahastust *antavat toetust* tuleks anda *üld- ja erieesmärkide täitmiseks, tuginedes* kehtestatud *kriteeriumidele* ja *selgetele maksetingimustele, mis on tagatud põhjalike auditiraamistikega*. Rahastu üldeesmärk peaks olema kiirendada piirkondlikku majandusintegratsiooni *ja ühtekuuluvust*, järkjärgulist integreerumist liidu ühtse turuga, Lääne-Balkani majanduse sotsiaal-majanduslikku lähenemist ning liidu õiguse, eeskirjade, standardite, poliitika ja tavadega, *sealhulgas Euroopa partnerluse käitumisjuhendi ja mitmetasandilise valitsemise põhimõttega*, vastavusse viimist, et saada liidu liikmeks. Rahastu peaks samuti aitama kiirendada laienemisprotsessi põhialustega seotud reforme, sealhulgas õigusriigi põhimõtte, riigihangete ja riigiabi kontrolli, riigi

rahanduse juhtimise ja
korruptsioonivastase võitlusega seotud
reforme. Nende eesmärkide poole tuleks
püüelda vastastikku tugevdaval viisil.

Muudatusettepanek 13

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 9 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(9a) Kõik rahastu raames võetavad meetmed peaksid olema täielikult kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 3 sätestatud Euroopa Liidu põhiväärtustega ning aitama edendada mitmetasandilise valitsemise ja partnerluse põhimõtteid, kohapõhist lähenemisviisi ning toetusesaajate majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse järkjärgulist integreerimist kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklites 174 ja 175 sätestatud ühtekuuluvuspoliitika põhimõtetega.

Muudatusettepanek 14

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 9 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(9a) Suurt osa ELi õigustikust rakendatakse kohalikul ja piirkondlikul tasandil kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poolt. Rahastust tuleks toetada struktuurireforme, et suurendada kõigil valitsemistasanditel avaliku halduse tõhusust.

Muudatusettepanek 15

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 9 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(9a) On oluline, et kõigile nendele Euroopa Liidu investeringutele Lääne-Balkani riikides juhitaks üldsuse tähelepanu, et suurendada teadlikkust ELi liikmesuse tähtsusest ning vähendada piirkonnas Venemaa ja Hiina mõju.

Muudatusettepanek 16

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 10

Komisjoni ettepanek

(10) Rahastu peaks edendama arengu tulemuslikkuse põhimõtteid, austades muudest liidu programmidest ja vahenditest antava toetuse täiendavust ning **püüdes vältida** olukorda, kus käesoleva määruse alusel antav abi ning liidu, liikmesriikide, kolmandate riikide, mitmepoolsete ja piirkondlike organisatsioonide ja üksuste antav muu abi dubleerivad üksteist.

Muudatusettepanek

(10) Rahastu peaks edendama arengu tulemuslikkuse põhimõtteid, austades muudest liidu programmidest ja vahenditest antava toetuse täiendavust ning **vältides** olukorda, kus käesoleva määruse alusel antav abi ning liidu, liikmesriikide, kolmandate riikide, mitmepoolsete ja piirkondlike organisatsioonide ja üksuste antav muu abi dubleerivad üksteist.

Muudatusettepanek 17

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 11

Komisjoni ettepanek

(11) Rahastu peaks tagama kooskõla Euroopa Liidu lepingu artiklis 21 sätestatud liidu välistegevuse üldeesmärkidega ja neid toetama, sealhulgas ELi põhiõiguste hartas sätestatud põhiõiguste austamise. Eelkõige tagab see inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte kaitse ja edendamise.

Muudatusettepanek

(11) Rahastu peaks tagama kooskõla Euroopa Liidu lepingu artiklis 21 sätestatud liidu välistegevuse üldeesmärkidega ja neid toetama, sealhulgas ELi põhiõiguste hartas sätestatud põhiõiguste austamise. Eelkõige tagab see inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte kaitse ja edendamise, **mis on ELiga ühinemise protsessi peamised poliitilised eeltingimused.**

Muudatusettepanek 18

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 13

Komisjoni ettepanek

(13) Käesoleva määruse rakendamisel tuleks juhinduda võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõttest, nagu need on välja töötatud võrdõiguslikkuse liidu strateegiates. See peaks edendama soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamist ning püüdma kaitsta ja edendada naiste ja tütarlaste õigusi kooskõlas ELi soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavade ning nõukogu asjakohaste järelduste ja rahvusvaheliste konventsioonidega. Rahastu rakendamine peaks olema kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga **ning tagama selle** investeringute ja tehnilise **abi kättesaadavuse**.

Muudatusettepanek 19

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 13 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(13) Käesoleva määruse rakendamisel tuleks juhinduda võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõttest, nagu need on välja töötatud võrdõiguslikkuse liidu strateegiates. See peaks edendama soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamist ning püüdma kaitsta ja edendada naiste ja tütarlaste õigusi kooskõlas ELi soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavade ning nõukogu asjakohaste järelduste ja rahvusvaheliste konventsioonidega. Rahastu rakendamine peaks olema kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga **ja puuetega inimeste õiguste strateegiaga aastateks 2021–2030. Kõigis riiklikes kavades tuleks tagada, et kõigi vähekaitstud rühmade heaolu parandamiseks tehtavate investeringute ja pakutava tehnilise abil puhul oleks tagatud juurdepääsetavus ja iseseisev toimetulek.**

(13a) Rahastu raames võetavad meetmed peaksid looma maapiirkondades naisettevõtjatele soodsa keskkonna, sealhulgas õiguslikud ja poliitilised aspektid, et luua teabe saamiseks ning teadmiste ja oskuste omandamiseks paremad võimalused ning hõlbustada rahastamisvõimaluste kasutamist, luues niimoodi maapiirkondades rohkem töökohti ja aidades kaasa põlvkonnavahetusele.

Muudatusettepanek 20

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 13 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(13a) Käesoleva määrusega tuleks edendada Euroopa partnerluse käitumisjuhendit ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtet, et valmistada toetusesaajaid ette Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tulevaseks rakendamiseks.

Muudatusettepanek 21

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 13 b (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(13b) Rahastu raames võetavad meetmed peaksid aitama piirkondades sissetulekute ebavõrdsust vähendada, et edendada sotsiaalset kaasatust ja tagada jätkusuutlik pikaajaline majanduskasv.

Muudatusettepanek 22

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 14

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(14) Käesolev määrus peaks edendama Lääne-Balkani rohelist tegevuskava,⁷ tugevdades keskkonnakaitset, aidates kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja kliimamuutustele vastupanuvõime suurendamisele ning kiirendades üleminekut vähese CO₂ heitega majandusele.

(14) Käesolev määrus peaks edendama Lääne-Balkani rohelist tegevuskava⁷, tugevdades keskkonnakaitset, aidates kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja kliimamuutustele vastupanuvõime suurendamisele ning kiirendades üleminekut vähese CO₂ heitega majandusele **ja tagades hiljemalt 2050. aastaks kliimanetraalsuse saavutamise.**

Muudatusettepanek 23

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 16

Komisjoni ettepanek

(16) Komisjon peaks koostöös liikmesriikide ja toetusesaajatega aitama suurendada abi andmise läbipaistvust ja vastutust abi andmise eest, sealhulgas rakendades asjakohaseid sisekontrollisüsteeme ja pettusevastast poliitikat. Rahastust antava toetuse eeltingimus peaks olema see, et iga toetusesaaja **jätakuvalt** austab ja toetab tulemuslikke demokraatlikke mehhanisme ja institutsioone, sealhulgas parlamentaarset mitmeparteisüsteemi ja õigusriigi põhimõtet, ning tagab inimõiguste, sealhulgas **vähemuste** õiguste austamise. Teine eeltingimus peaks olema see, et Serbia ja Kosovo osalevad konstruktiivselt oma suhete normaliseerimises, et täielikult täita kõik asjakohased kohustused, mis tulenevad suhete normaliseerimisele suunatud lepingust ja selle rakenduslisast ning kõigist varasematest dialoogikokkulepetest, ning alustada läbirääkimisi suhete normaliseerimist käsitleva laiaulatusliku lepingu üle.

Muudatusettepanek 24

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 21

Komisjoni ettepanek

(21) Rahastamiskõlblikkuse piiranguid

Muudatusettepanek

(16) Komisjon peaks koostöös liikmesriikide ja toetusesaajatega aitama suurendada abi andmise läbipaistvust ja vastutust abi andmise eest, sealhulgas rakendades asjakohaseid sisekontrollisüsteeme ja pettusevastast poliitikat **suurema läbipaistvusega ja komisjonipoolse pideva hindamisega**. Rahastust antava toetuse eeltingimus peaks olema see, et iga toetusesaaja austab ja toetab tulemuslikke demokraatlikke mehhanisme ja institutsioone, sealhulgas parlamentaarset mitmeparteisüsteemi ja õigusriigi põhimõtet, ning tagab inimõiguste, sealhulgas **rahvus-, usu-, kultuuri- ja seksuaalvähemuste hulka kuuluvate inimeste** õiguste austamise. Teine eeltingimus peaks olema see, et Serbia ja Kosovo osalevad konstruktiivselt oma suhete normaliseerimises, et täielikult täita kõik asjakohased kohustused, mis tulenevad suhete normaliseerimisele suunatud lepingust ja selle rakenduslisast ning kõigist varasematest dialoogikokkulepetest, ning alustada läbirääkimisi suhete normaliseerimist käsitleva laiaulatusliku lepingu üle.

(21) Rahastamiskõlblikkuse piiranguid

rahastu raames toetuse andmisel tuleks lubada tegevuse eripära tõttu või juhul, kui tegevus mõjutab julgeolekut või avalikku korda.

rahastu raames toetuse andmisel tuleks lubada tegevuse eripära tõttu või juhul, kui tegevus mõjutab julgeolekut või avalikku korda, **nõuetekohases menetluses koos piisavate edasikaebamisvahenditega, et vältida nende sätete meelevaldset kasutamist poliitilise erapoolikuse alusel.**

Muudatusettepanek 25

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 27

Komisjoni ettepanek

(27) Reformikavades tuleks kirjeldada ka toetusesaaja süsteemi, mille abil tulemuslikult ennetada, avastada ja kõrvaldada õigusnormide rikkumisi, korruptsiooni, pettusi ja huvide konflikte rahastust eraldatud vahendite kasutamisel, ning korda, mille **eesmärk on** vältida, et rahastu raames ja muudest liidu programmidest ning muudelt rahastajatelt ei saadaks topeletrahastust.

Muudatusettepanek

(27) Reformikavades tuleks kirjeldada ka toetusesaaja süsteemi, mille abil tulemuslikult ennetada, avastada ja kõrvaldada õigusnormide rikkumisi, korruptsiooni, pettusi ja huvide konflikte rahastust eraldatud vahendite kasutamisel, ning korda, mille **abil tuleks** vältida, et rahastu raames ja muudest liidu programmidest ning muudelt rahastajatelt ei saadaks topeletrahastust.

Muudatusettepanek 26

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 47

Komisjoni ettepanek

(47) Komisjon peaks tagama liidu finantshuvide tulemusliku kaitsmise rahastu kasutamisel. Samal ajal, võttes arvesse pikaajalist Lääne-Balkani toetusesaajatele antud finantsabi ka kaudse eelarve täitmise raames ning võttes arvesse nende järkjärgulist vastavusse viimist liidu sisekontrollistandardite ja -tavadega, võib komisjon suurel määral tugineda riiklike sisekontrolli- ja pettuseennetussüsteemide toimimisele. Eelkõige tuleks komisjoni ja OLAFit viivitamata teavitada kõigist võimalikest õigusnormide rikkumiste, pettuse, korruptsiooni ja huvide konflikti

Muudatusettepanek

(47) Komisjon peaks tagama liidu finantshuvide tulemusliku kaitsmise rahastu kasutamisel. Samal ajal, võttes arvesse pikaajalist Lääne-Balkani toetusesaajatele antud finantsabi ka kaudse eelarve täitmise raames ning võttes arvesse nende järkjärgulist vastavusse viimist liidu sisekontrollistandardite ja -tavadega, võib komisjon suurel määral tugineda riiklike sisekontrolli- ja pettuseennetussüsteemide toimimisele. Eelkõige tuleks komisjoni ja OLAFit viivitamata teavitada kõigist võimalikest õigusnormide rikkumiste, pettuse, korruptsiooni ja huvide konflikti

juhtumitest, mis mõjutavad rahastu vahendite rakendamist.

juhtumitest, mis mõjutavad rahastu vahendite rakendamist. **Komisjon ja OLAF peaksid hindama kõnealuseid kelmuste ja pettuste ennetamise süsteeme ja andma toetusesaajatele puuduste korral kooskõlas ELi õigustikuga ajakohastamiseks või parandamiseks soovitusi.**

Muudatusettepanek 27

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 1 – punkt a

Komisjoni ettepanek

a) kiirendada piirkondlikku majandusintegratsiooni ja järkjärgulist integreerumist liidu ühtse turuga;

Muudatusettepanek

a) **edendada sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnaalast vastupanuvõimet**, kiirendada piirkondlikku majandusintegratsiooni ja järkjärgulist integreerumist liidu ühtse turuga;

Muudatusettepanek 28

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 1 – punkt b

Komisjoni ettepanek

b) kiirendada toetusesaajate majanduse sotsiaal-majanduslikku lähenemist liidule;

Muudatusettepanek

b) kiirendada toetusesaajate majanduse sotsiaal-majanduslikku lähenemist liidule **ja edendada nende territoriaalset ühtekuuluvust**;

Muudatusettepanek 29

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 1 – punkt c

Komisjoni ettepanek

c) kiirendada **vastavusse viimist** liidu väärtuste, õigusaktide, **eeskirjade**, standardite, poliitika ja tavadega, **et** saada liidu liikmeks.

Muudatusettepanek

c) kiirendada **kooskõla** liidu väärtuste, õigusaktide, **normide**, standardite, poliitika ja tavadega, **edendades majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning piiriülest koostööd eesmärgiga** saada

liidu liikmeks.

Muudatusettepanek 30

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt b

Komisjoni ettepanek

b) edendada piirkondlikku majandusintegratsiooni, eelkõige edusammude kaudu ühise piirkondliku turu loomisel;

Muudatusettepanek

b) edendada piirkondlikku majandusintegratsiooni **ja territoriaalset ühtekuuluvust, hõlbustades nendevahelist seotust**, eelkõige edusammude kaudu ühise piirkondliku turu loomisel;

Muudatusettepanek 31

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt c a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

ca) edendada piiriülest koostööd toetusesaajates, sealhulgas ELi välispiiridel asuvates piirkondades, lahendada ühiseid probleeme, edendada partnerlusi ning edendada majandusarengut, sotsiaalset ühtekuuluvust ja keskkonnasäästlikkust;

Muudatusettepanek 32

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt d

Komisjoni ettepanek

d) toetada piirkondlikku majandusintegratsiooni ja tõhustatud integratsiooni ELi ühtse turuga parema ühenduvuse kaudu piirkonnas kooskõlas üleeuroopaliste võrkudega;

Muudatusettepanek

d) toetada piirkondlikku majandusintegratsiooni ja tõhustatud integratsiooni ELi ühtse turuga parema ühenduvuse kaudu piirkonnas kooskõlas üleeuroopaliste võrkudega **ning edendada taristu arendamist ning liikmesriikide ja piirkondade osalemist.**

Muudatusettepanek 33

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt e

Komisjoni ettepanek

e) kiirendada rohepööret kooskõlas 2020. aastal vastuvõetud Lääne-Balkani rohelise tegevuskavaga ja hõlmates kõiki majandussektoreid, eelkõige energeetikat, sealhulgas üleminekut vähese CO₂ heitega kliimaneutraalsele, kliimamuutustele vastupanuvõimelisele ja ringmajandusele;

Muudatusettepanek

e) kiirendada rohepööret kooskõlas ***Pariisi kokkuleppega ja*** 2020. aastal vastuvõetud Lääne-Balkani rohelise tegevuskavaga ja hõlmates kõiki majandussektoreid, eelkõige energeetikat, sealhulgas ***õiglast ja kaasavat*** üleminekut vähese CO₂ heitega, kliimaneutraalsele, kliimamuutustele vastupanuvõimelisele ja ringmajandusele;

Muudatusettepanek 34

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt e a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

ea) edendada piiriülest koostööd toetusesaajatest riikides, sealhulgas ELi välispiiridel asuvates piirkondades, et saavutada energiatõhusus ja rohepööre;

Muudatusettepanek 35

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt g

Komisjoni ettepanek

g) edendada innovatsiooni, eelkõige ***VKEde*** jaoks, ning et toetada rohe- ja digipööret;

Muudatusettepanek

g) edendada innovatsiooni, eelkõige ***MVKEde*** jaoks ning et toetada ***õiglast ja kaasavat*** rohe- ja digipööret;

Muudatusettepanek 36

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt g a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

ga) tegeleda demograafiliste probleemidega;

Muudatusettepanek 37

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõige 2 – punkt h**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

h) edendada *kvaliteetses haridust, koolitust*, ümber- ja *täiendusõpet* ning *tööhõivepoliitikat*;

h) edendada *kooskõlas ELi ühinemise prioriteetidega majanduslikku ja sotsiaalset arengut, pöörates erilist tähelepanu naistele ja noortele, sealhulgas kvaliteetse hariduse, teadusuuringute, koolituse, ümber- ja täiendusõppe ning tööhõivepoliitika kaudu, tuginedes Euroopa oskuste tegevuskavale, edendada tööõiguse miinimumstandardeid, sissetulekute võrdsust, tervishoidu ja tööohutust, mittediskrimineerimist ning sotsiaalkaitse ja sotsiaaldialoogi, et tagada parem vastavus ELi standarditele ja õigusaktidele;*

Muudatusettepanek 38

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõige 2 – punkt h a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

ha) soodustada terviklikku strateegilist lähenemisviisi, kombineerides reforme ja investeringuid, et vähendada ajude äravoolu ja edendada talendiplatvormi;

Muudatusettepanek 39

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõige 2 – punkt h a (uus)**

ha) tagada töötaja õiguste parem kaitse ja sissetulekute ebavõrdsuse vähendamine piirkondade vahel;

Muudatusettepanek 40

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt i

Komisjoni ettepanek

i) tugevdada veelgi laienemisprotsessi põhialuseid, sealhulgas õigusriigi põhimõtet, demokraatiat, inimõiguste ja põhivabaduste austamist, edendades sõltumatut kohtusüsteemi, kindlustades julgeolekut ning võideldes pettuste, korruptsiooni, organiseeritud kuritegevuse, rahapesu ja terrorismi rahastamise, maksudest kõrvalehoidmise ja maksupettuste vastu; tagada rahvusvahelise õiguse järgimine; suurendada meediavabadust ja akadeemilist vabadust ning luua kodanikuühiskonnale soodne keskkond; edendada sotsiaaldialoogi; edendada soolist võrdõiguslikkust, mittediskrimineerimist ja sallivust, et tagada ja võimendada vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamist;

Muudatusettepanek

i) tugevdada veelgi laienemisprotsessi põhialuseid, sealhulgas õigusriigi põhimõtet, demokraatiat **ja demokraatlike institutsioonide toimimist**, inimõiguste ja põhivabaduste austamist, edendades sõltumatut kohtusüsteemi, kindlustades julgeolekut ning võideldes pettuste, korruptsiooni, organiseeritud kuritegevuse, rahapesu ja terrorismi rahastamise, maksudest kõrvalehoidmise ja maksupettuste vastu; tagada rahvusvahelise õiguse järgimine; **kaitsta ja** suurendada meediavabadust ja akadeemilist vabadust ning luua kodanikuühiskonnale soodne keskkond; edendada sotsiaaldialoogi **ja töötaja õiguste kaitset; vähendada sissetulekute ebavõrdsust; hoida ära sotsiaalset dumpingut**; edendada soolist võrdõiguslikkust, mittediskrimineerimist ja sallivust, et tagada ja võimendada vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamist; **suurendada vastupanuvõimet võitluses välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise vastu, sealhulgas desinformatsiooni ja muude hübriidohtude vastu, millega püütakse õõnestada piirkonna stabiilsust, demokraatlike protsesse ja selle ELi perspektiivi;**

Muudatusettepanek 41

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõige 2 – punkt i a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

ia) edendada pikaajalist majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust toetusesaajatest riikides, sealhulgas piirkonnasisesel tasandil;

Muudatusettepanek 42

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõige 2 – punkt i b (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

ib) edendada riiklikke reforme, mis võimaldavad linnade ümberkujundamist ja hõlbustavad avaliku sektori investeringute rakendamist, töhustades koordineerimist riikliku linnapoliitikaga, sealhulgas haldussuutlikkuse toetamise osas;

Muudatusettepanek 43

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõige 2 – punkt j**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

j) suurendada avaliku halduse tulemuslikkust ning toetada läbipaistvust, struktuurireforme ja head valitsemistava kõikidel tasanditel, sealhulgas riigi rahanduse juhtimisel ning riigihangete ja riigiabi kontrolli valdkonnas; toetada algatusi ja organeid, mis on seotud rahvusvahelise õigusemõistmise toetamise ja täitmise tagamisega Lääne-Balkanist toetusesaajates.

j) suurendada avaliku halduse **suutlikkust ja** tulemuslikkust ning toetada läbipaistvust, struktuurireforme ja head valitsemistava kõikidel tasanditel, sealhulgas riigi rahanduse juhtimisel ning riigihangete ja riigiabi kontrolli valdkonnas; **toetada detsentraliseerimist ja kohalikku arengut;** toetada algatusi ja organeid, mis on seotud rahvusvahelise õigusemõistmise toetamise ja täitmise tagamisega Lääne-Balkanist toetusesaajates.

Muudatusettepanek 44

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõige 2 – punkt j a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

ja) edendada koostööd julgeoleku, organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse ja ebaseadusliku rände voogude kontrolli valdkonnas teabevahetuse, asjakohase taristu rakendamise, tulemuslike identifitseerimis- ja haldusmenetluste väljatöötamise, piiripersonali koolitamise ning liikmesriikide ja piirkondade vahelise koostöö kaudu.

Muudatusettepanek 45

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 4 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

1. Rahastu raames tehtav koostöö põhineb arengu tulemuslikkuse põhimõtetel ning edendab nende järgimist kõigis valdkondades: toetusesaajate isevastutus arenguprioriteetide eest, keskendumine tulemustele, kaasavad partnerlused, läbipaistvus ja vastastikune aruandekohustus. Koostöö põhineb vahendite tulemuslikul ja tõhusal jaotamisel ja kasutamisel.

1. Rahastu raames tehtav koostöö põhineb arengu tulemuslikkuse põhimõtetel ning edendab nende järgimist kõigis valdkondades: toetusesaajate isevastutus arenguprioriteetide eest, keskendumine tulemustele, kaasavad partnerlused **kohalike ja piirkondlike ametiasutuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja vabatahtlike ühendustega**, läbipaistvus ja vastastikune aruandekohustus. Koostöö põhineb vahendite tulemuslikul ja tõhusal jaotamisel ja kasutamisel.

Muudatusettepanek 46

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 4 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2. Rahastust antav toetus lisandub muudest liidu programmidest ja rahastamisvahenditest antavale toetusele.

2. Rahastust antav toetus lisandub muudest liidu programmidest ja rahastamisvahenditest antavale toetusele.

Käesoleva määruse alusel rahastamiskõlblik tegevus võib saada toetust ka muudest liidu programmidest ja rahastamisvahenditest, kui selline toetus ei kata samu kulusid.

Käesoleva määruse alusel rahastamiskõlblik tegevus võib saada toetust ka muudest liidu programmidest ja rahastamisvahenditest, kui selline toetus ei kata samu kulusid. ***Rõhutab vajadust koostoime järele teiste ELi rahastamisvahenditega, millel on sama geograafiline ja temaatiline katvus, et vältida topeltrahastamist.***

Muudatusettepanek 47

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 4 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Rahastu raames toimivas tegevuses peavoolustatakse kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist, bioloogilist mitmekesisust ja keskkonnakaitset, inimõigusi, demokraatiat, soolist võrdõiguslikkust ja vajaduse korral katastroofiohu vähendamist ning toetatakse kestliku arengu eesmärkide saavutamist, edendades integreeritud meetmeid, mis võivad luua kaasnevaid hüvesid ja täita sidusalt mitut eesmärki. Selle juures tuleb vältida varade kasutuskõlbmatuks muutumist ning juhinduda kahju mittetekitamise ja mitte kellegi kõrvalejätmise põhimõttest, samuti kestlikkuse integreerimise lähenemisviisist, mis on Euroopa rohelise kokkuleppe alus.

Muudatusettepanek

4. Rahastu raames toimivas tegevuses peavoolustatakse kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist, bioloogilist mitmekesisust ja keskkonnakaitset, inimõigusi, demokraatiat, soolist võrdõiguslikkust ja vajaduse korral katastroofiohu vähendamist ning toetatakse kestliku arengu eesmärkide saavutamist, edendades integreeritud meetmeid, mis võivad luua kaasnevaid hüvesid ja täita sidusalt mitut eesmärki. Selle juures tuleb vältida varade kasutuskõlbmatuks muutumist ning juhinduda kahju mittetekitamise ja mitte kellegi kõrvalejätmise põhimõttest ***ning Euroopa partnerluse käitumisjuhendist ja mitmetasandilise valitsemise põhimõttest***, samuti kestlikkuse integreerimise lähenemisviisist, mis on Euroopa rohelise kokkuleppe alus.

Muudatusettepanek 48

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 4 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Rahastu raames ***toimivas tegevuses*** peavoolustatakse kliimamuutuste

Muudatusettepanek

4. Rahastu raames ***toimuv tegevus peab olema kooskõlas ELi***

leevendamist ja nendega kohanemist, bioloogilist mitmekesisust ja keskkonnakaitset, inimõigusi, demokraatiat, soolist võrdõiguslikkust ja vajaduse korral katastroofiohu vähendamist ning toetatakse kestliku arengu eesmärkide saavutamist, edendades integreeritud meetmeid, mis võivad luua kaasnevaid hüvesid ja täita sidusalt mitut eesmärki. Selle juures tuleb vältida varade kasutuskõlbmatuks muutumist ning juhinduda kahju mittetekitamise ja mitte kellegi kõrvalejätmise põhimõttest, samuti kestlikkuse integreerimise lähenemisviisist, mis on Euroopa rohelise kokkuleppe alus.

keskkonnaalase õigustikuga ning selles peavoolustatakse kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist, bioloogilist mitmekesisust ja keskkonnakaitset, inimõigusi **ja töötaja õigusi**, demokraatiat, **läbipaistvust ja osalemist kodanikuühiskonnas**, soolist võrdõiguslikkust ja vajaduse korral katastroofiohu vähendamist ning toetatakse kestliku arengu eesmärkide saavutamist, edendades integreeritud meetmeid, mis võivad luua kaasnevaid hüvesid ja täita sidusalt mitut eesmärki. Selle juures tuleb vältida varade kasutuskõlbmatuks muutumist ning juhinduda kahju mittetekitamise ja mitte kellegi kõrvalejätmise põhimõttest, samuti kestlikkuse integreerimise lähenemisviisist, mis on Euroopa rohelise kokkuleppe alus.

Muudatusettepanek 49

Ettepanek võtta vastu määrus Artikli 4 – lõige 7 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

7a. Reformikavade raames võetavate meetmete puhul lähtutakse ühtekuuluvusele kahju mittetekitamise, subsidiaarsuse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtetest, tuginedes piirkondade ja linnade kaasamisele. Rahastu raames elluviidava tegevuse territoriaalsed ja kohapõhised lähenemisviisid võimaldavad sekkumist asjaomastes majanduspiirkondades ning edendavad eelkõige maa- ja linnapiirkondade vahelisi sidemeid.

Muudatusettepanek 50

Ettepanek võtta vastu määrus Artikli 4 – lõige 7 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

7a. Rahastamisvahendi tulemuslikkuse tagamiseks võivad liikmesriigid alitada teotusesaajatega korrapäraseid ja ühiseid konsultatsioone, et pakkuda abi programmide koostamisel.

Muudatusettepanek 51

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 4 – lõige 7 b (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

7b. Reformikavade kvalitatiivsed meetmed põhinevad innovatsiooni nelja osapoolega lähenemisviisi raamistikul, et tagada reformide ja investeeringute parem mõju toetusesaajate ühiskondadele.

Muudatusettepanek 52

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikli 5 – lõige 2 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2a. Toetusesaajad peaksid näitama üles pühendumust Euroopa põhiväärtustele ja aluspõhimõtetele, õigusriigile ja demokraatialle ning saavutama selleks muu hulgas täieliku kooskõla ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga ning kolmandate riikide vastu suunatud piiravate meetmetega.

Muudatusettepanek 53

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 6 – lõige 6**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

6. Lõike 2 punktis b osutatud vahendeid võib kasutada rahastu

6. Lõike 2 punktis b osutatud vahendeid võib kasutada rahastu

rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistavaks tegevuseks, järelevalveks, kontrolliks, auditeerimiseks ja hindamiseks, mis on vajalikud rahastu haldamiseks ja eesmärkide saavutamiseks, eelkõige uuringuteks, ekspertide kohtumisteks, koolitusteks, konsultatsioonideks toetusesaaja ametiasutustega, konverentsideks, sidusrühmadega konsulteerimiseks, teabe- ja kommunikatsioonimeetmeteks, sealhulgas kaasavaks teavitustegevuseks, ning käesoleva määruse eesmärkidega seotud liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamiseks, IT-võrkudega seotud kulutusteks, mis keskenduvad infotöötlusele ja -vahetusele, tööalaselt kasutatavateks infotehnoloogiavahenditeks, samuti kõigi muude kulude katteks peakorteris ja liidu delegatsioonides, mis on seotud rahastu jaoks vajaliku haldus- ja koordineerimistoega. Samuti võib katta kulusid, mis on seotud sellise toetava tegevusega nagu projektide või programmide kvaliteedi kontroll ja järelevalve kohapeal, ning reformide ja investeeringute hindamisel ja rakendamisel korraldatava kogemusnõustamise ja ekspertidepoolse nõustamise kulusid.

rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistavaks tegevuseks, järelevalveks, kontrolliks, auditeerimiseks ja hindamiseks, mis on vajalikud rahastu haldamiseks ja eesmärkide saavutamiseks, eelkõige uuringuteks, ekspertide kohtumisteks, koolitusteks, konsultatsioonideks toetusesaaja ametiasutustega, konverentsideks, **kohalike ja piirkondlike ametiasutuste, kodanikuühiskonna ja sidusrühmadega konsulteerimiseks, teabe- ja kommunikatsioonimeetmeteks, sealhulgas kaasavaks teavitustegevuseks, ning käesoleva määruse eesmärkidega seotud liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamiseks, IT-võrkudega seotud kulutusteks, mis keskenduvad infotöötlusele ja -vahetusele, tööalaselt kasutatavateks infotehnoloogiavahenditeks, samuti kõigi muude kulude katteks peakorteris ja liidu delegatsioonides, mis on seotud rahastu jaoks vajaliku haldus- ja koordineerimistoega. Samuti võib katta kulusid, mis on seotud sellise toetava tegevusega nagu projektide või programmide kvaliteedi kontroll ja järelevalve kohapeal, ning reformide ja investeeringute hindamisel ja rakendamisel korraldatava kogemusnõustamise ja ekspertidepoolse nõustamise kulusid.**

Muudatusettepanek 54

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 8 – lõige 3

Komisjoni ettepanek

3. Kõik käesolevast rahastust toetatavad tarned ja hangitud materjalid peavad pärinema mõnest lõike 1 punktides a ja b osutatud riigist, välja arvatud juhul, kui neid ei ole üheski neist riikidest võimalik mõistlikel tingimustel hankida. Lisaks kohaldatakse lõikes 6 sätestatud piirangueeskirju.

Muudatusettepanek

3. Kõik käesolevast rahastust toetatavad tarned ja hangitud materjalid peavad pärinema mõnest lõike 1 punktides a ja b osutatud riigist, välja arvatud juhul, kui neid ei ole üheski neist riikidest võimalik mõistlikel tingimustel hankida. **Sellisel juhul peaks hange olema kooskõlas ELi õigusnormidega, mis käsitlevad hoolsuskohustust**

tarneahelates. Lisaks kohaldatakse lõikes 6 sätestatud piirangueeskirju.

Muudatusettepanek 55

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 8 – lõige 7

Komisjoni ettepanek

7. Mitterahastamiskõlblikest riikidest pärit pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate võib käsitada rahastamiskõblkena kiireloomulistel juhtudel või juhul, kui vajalikud teenused ei ole rahastamiskõbllike riikide või territooriumide turul kättesaadavad, või muudel põhjendatud juhtudel, kui rahastamiskõblikkuse eeskirjade kohaldamine muudaks meetme elluviimise võimatuks või ülemäära raskeks.

Muudatusettepanek

7. Mitterahastamiskõlblikest riikidest pärit pakkujaid, taotlejaid ja kandidaate võib käsitada rahastamiskõblkena ***ainult põhjendatud*** kiireloomulistel juhtudel või juhul, kui vajalikud teenused ei ole rahastamiskõbllike riikide või territooriumide turul kättesaadavad, või muudel ***igakülselt*** põhjendatud juhtudel, kui rahastamiskõblikkuse eeskirjade kohaldamine muudaks meetme elluviimise võimatuks või ülemäära raskeks, ***ning seejuures tuleb tagada täielik läbipaistvus ja seda peab toetama õiguspärane õigustus.***

Muudatusettepanek 56

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 9 – lõige 5 – punkt c a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

ca) toetusesaaja võetav kohustus järgida oma jurisdiktsioonis vahendite jaotamisel ELi subsidiaarsuse aluspõhimõtet, vältides piirkondlikku või poliitilist favoritismi;

Muudatusettepanek 57

Ettepanek võtta vastu määrus Artikli 11 – lõige 5 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

5a. Reformikavade ettevalmistamine

ja meetmete rakendamine toimub tihedas koostöös kodanikuühiskonna organisatsioonide, tööstuse, ülikoolide, sotsiaalpartnerite, kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ning see edendab nende institutsioonilist suutlikkust tagada isevastutus reformide eest ja investeeringute mõju.

Muudatusettepanek 58

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 12 – lõige 1 – lõik 1 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Kui edusamme ei ole tehtud või kui artiklis 5 sätestatud eeltingimused ei ole enam täidetud, tuleks makseid vähendada või need uuesti läbi vaadata.

Muudatusettepanek 59

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 12 – lõige 3**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

3. Makromajanduslik finantsstabiilsus, usaldusväärne avaliku sektori finantsjuhtimine, **eelarve läbipaistvus** ja järelevalve on maksete tegemise üldtingimused, mis peavad olema täidetud mis tahes rahaliste vahendite eraldamiseks.

3. Makromajanduslik finantsstabiilsus, usaldusväärne avaliku sektori finantsjuhtimine, **läbipaistvus, vastastikune usaldus eri valitsemistasandite vahel** ja eelarve järelevalve on maksete tegemise üldtingimused, mis peavad olema täidetud mis tahes rahaliste vahendite eraldamiseks, **nagu ka riiklike või riigi tasandist madalama tasandi ametiasutuste suutlikkus hallata rahastamisprogramme oma arengutasemest sõltumata.**

Muudatusettepanek 60

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 13 – lõige 1 – punkt a**

Komisjoni ettepanek

(a) meetmed, mis kujutavad endast sidusat, terviklikku ja piisavalt tasakaalustatud tegutsemist artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas struktuurireformid, investeeringud ja meetmed eeltingimuste täitmiseks, *kui see on asjakohane*;

Muudatusettepanek

a) meetmed, mis kujutavad endast sidusat, terviklikku ja piisavalt tasakaalustatud tegutsemist artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas struktuurireformid, investeeringud ja meetmed eeltingimuste täitmiseks;

Muudatusettepanek 61

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 13 – lõige 1 – punkt c**

Komisjoni ettepanek

(c) selgitus selle kohta, mil määral peaksid meetmed aitama kaasa kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisele;

Muudatusettepanek

c) selgitus selle kohta, mil määral peaksid meetmed aitama kaasa **üld- ja alaeesmärkidele, eelkõige selgitus selle kohta, mil määral vastavad meetmed toetusesaajate majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele arengule ja ühtekuuluvusele**, kliima- ja keskkonnanäesmärkidele, **detsentraliseerimisele ja liidu standarditele lähenemisele**;

Muudatusettepanek 62

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 13 – lõige 1 – punkt e**

Komisjoni ettepanek

(e) toetusesaaja kord, millega tagatakse reformikava tulemuslik järelevalve, aruandlus ja hindamine, sealhulgas lõikes 2 sätestatud asjakohased näitajad;

Muudatusettepanek

e) toetusesaaja kord, millega tagatakse **aktiivne partnerlus asjakohaste valitsemistasandite, tööstuse, ülikoolide ja kodanikuühiskonnaga**, reformikava tulemuslik järelevalve, aruandlus ja hindamine, sealhulgas lõikes 2 sätestatud asjakohased näitajad;

Muudatusettepanek 63

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 13 – lõige 1 – punkt f a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

fa) selgitus toetusesaaja piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning kodanikuühiskonnaga konsulteerimise ja nende osalemise süsteemi kohta seoses reformivajaduste, nende praktilise rakendamise ja tulemuslikkusega, sealhulgas selgitus projektide valimiseks ja rakendamiseks kasutatavate meetodite ja protsesside kohta, ning mehhanismid riigi tasandist madalama tasandi ametiasutuste, eelkõige omavalitsuste kaasamiseks niisuguste otsuste tegemisse, mis käsitlevad kohalikul tasandil toetuse kasutamist reformiprotsessis; asjaomaste kulude jälgimise metoodika; ja selgitus selle kohta, kuidas kavaga tagatakse, et selliste riigi tasandist madalama tasandi ametiasutuste valitavad ja rakendatavad projektid saavad piisavalt olulise osa toetusest;

Muudatusettepanek 64

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 13 – lõige 1 – punkt f a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

fa) sätted, millega hõlbustatakse läbipaistvust ja vastutust, pakkudes üldsusele lihtsat juurdepääsu rahastu vahendite jaotamisega seotud teabele;

Muudatusettepanek 65

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 3 – punkt b**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

b) kas võib eeldada, et reformikava aitab kiiremini ületada toetusesaaja ja liidu vahelist sotsiaal-majanduslikku lõhet ning

b) kas võib eeldada, et reformikava aitab kiiremini ületada toetusesaaja ja liidu vahelist sotsiaal-majanduslikku lõhet ning

edendab *seeläbi* nende majanduslikku, *sotsiaalset* ja *keskkonnaalast* arengut ning toetab lähenemist liidu standarditele;

edendab nende majanduslikku, *sotsiaalse, keskkonnaalast* ja *territoriaalset* arengut ning *ühtekuuluvust*, toetab lähenemist liidu standarditele, *mis hõlmavad töötaja õiguste austamist, näiteks tööalased õigusnormid, võrdsus, töötervishoid ja tööohutus ning mittediskrimineerimine, ning sotsiaalkaitse ja sotsiaaldialoogi edendamist; kas projektide valimiseks ja rakendamiseks kasutatavad meetodid ja protsessid ning mehhanismid riigi tasandist madalama tasandi ametiasutuste, eelkõige piirkondade ja omavalitsusüksuste kaasamiseks otsuste tegemisse toetuse kasutamise kohta kohalikul tasandil on asjakohased; kas selliste riigi tasandist madalama tasandi ametiasutuste valitavate ja rakendatavate projektidega seotud kulude jälgimiseks kasutatavad meetodid on asjakohased ja kas niisugused projektid saavad piisavalt olulise osa toetusest;*

Muudatusettepanek 66

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 14 – lõige 3 – punkt b

Komisjoni ettepanek

b) kas võib eeldada, et reformikava aitab kiiremini ületada toetusesaaja ja liidu vahelist sotsiaal-majanduslikku lõhet ning edendab seeläbi nende majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast arengut ning toetab lähenemist liidu standarditele;

Muudatusettepanek

b) kas võib eeldada, et reformikava aitab kiiremini ületada toetusesaaja ja liidu vahelist sotsiaal-majanduslikku lõhet ning edendab seeläbi nende majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast arengut ning toetab lähenemist liidu standarditele, *mis hõlmavad töötaja õiguste austamist, näiteks tööalased õigusnormid, võrdsus, töötervishoid ja tööohutus ning mittediskrimineerimine, ning sotsiaalkaitse ja sotsiaaldialoogi edendamist,*

Muudatusettepanek 67

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 14 – lõige 3 – punkt c

Komisjoni ettepanek

c) kas võib eeldada, et reformikava kiirendab toetusesaajate üleminekut kestlikule, kliimaneutraalsele ning kliimamuutustele vastupanuvõimelisele ja kaasavale majandusele **tänu piirkondliku ühenduvuse parandamisele, edusammudele** rohe- ja digipöörde, sealhulgas elurikkuse valdkonnas ning innovatsiooni, **hariduse** ja **oskuste** ning **laiema tööturu edendamisele**;

Muudatusettepanek 68

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4**

Komisjoni ettepanek

4. Toetusesaajate esitatud reformikavade hindamisel võivad komisjoni abistada eksperdid.

Muudatusettepanek 69

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 15 – lõige 3 – punkt e a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek 70

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 21 – lõige 2**

Muudatusettepanek

c) kas võib eeldada, et reformikava kiirendab toetusesaajate üleminekut kestlikule, kliimaneutraalsele ning kliimamuutustele vastupanuvõimelisele ja kaasavale majandusele, **parandades piirkondlikku ühenduvust, saavutades edusamme õiglase** rohe- ja digipöörde, sealhulgas elurikkuse valdkonnas, ning **edendades** innovatsiooni, **haridust** ja **oskusi** ning **laiemat tööturgu**;

Muudatusettepanek

4. Toetusesaajate esitatud reformikavade hindamisel võivad komisjoni abistada eksperdid, **kes saavad hinnata teatavate tingimuste kohaldamist igal üksikjuhul eraldi, võimaldades kohalikel, piirkondlikel ja riiklikel ametiasutustel esitada argumente ja kavasid, mis on kohandatud nende riigi konkreetsetele tingimustele.**

ea) komisjoni hinnang artiklis 5 sätestatud eeltingimuste täitmise kohta.

Komisjoni ettepanek

2. Komisjon hindab põhjendamatu viivitusega, kas toetusesaaja on rahuldavalt täitnud artikli 15 lõikes 1 osutatud komisjoni rakendusotsuses sätestatud maksetingimused. Kõnealuste maksetingimuste rahuldav täitmine eeldab, et toetusesaaja ei ole varasemate otsuste samade reformide rahuldavaks täitmiseks võetud meetmeid tagasi pööranud. Komisjoni võivad abistada eksperdid.

Muudatusettepanek

2. Komisjon hindab põhjendamatu viivitusega, kas toetusesaaja on rahuldavalt täitnud artikli 15 lõikes 1 osutatud komisjoni rakendusotsuses sätestatud maksetingimused ***ega ole rikkunud artikli 5 lõikes 2a (uus) sätestatud põhimõtteid***. Kõnealuste maksetingimuste rahuldav täitmine eeldab, et toetusesaaja ei ole varasemate otsuste samade reformide rahuldavaks täitmiseks võetud meetmeid tagasi pööranud. Komisjoni võivad abistada eksperdid.

Muudatusettepanek 71

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 23 – lõige 1 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Rahastust finantsabina makstava ja otse toetusesaaja riigieelarvesse suunatava osa puhul tugineb komisjon toetusesaajate olemasolevatele ja täiustatud sisekontrollisüsteemidele, sealhulgas riiklikele auditeerimisasutustele ja vajaduse korral ühinemiseelse abi instrumendi raames loodud iga toetusesaaja pettusevastastele koordineerimistalitustele.

Muudatusettepanek

Rahastust finantsabina makstava ja otse toetusesaaja riigieelarvesse suunatava osa puhul tugineb komisjon toetusesaajate olemasolevatele ja täiustatud sisekontrollisüsteemidele, sealhulgas riiklikele auditeerimisasutustele ja vajaduse korral ühinemiseelse abi instrumendi raames loodud iga toetusesaaja pettusevastastele koordineerimistalitustele, ***samuti kohalikule tsiviiljärelevalvele, mida kooskõlas ELi standarditega hõlbustavad läbipaistvusmeetmed***.

**LISA: ARVAMUSE KOOSTAJALE
TEAVET ANDNUD ÜKSUSTE JA ISIKUTE NIMEKIRI**

Arvamuse koostaja sai arvamuse koostamisel enne selle komisjonis vastuvõtmist sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
Kreeka alaline esindus Euroopa Liidu juures

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt raporti koostaja.

NÕUANDVA KOMISJONI MENETLUS

Pealkiri	Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu loomine
Viited	COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD)
Vastutavad komisjonid istungil teada andmise kuupäev	AFET BUDG 18.1.2024 18.1.2024
Arvamuse esitaja istungil teada andmise kuupäev	REGI 18.1.2024
Arvamuse koostaja nimetamise kuupäev	Stelios Kypouropoulos 10.1.2024
Artikkel 58 – Komisjonide ühismenetlus istungil teada andmise kuupäev	18.1.2024
Vastuvõtmise kuupäev	14.2.2024
Lõpphääletuse tulemus	+: 31 –: 0 0: 4
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Matteo Adinolfi, François Alfonsi, Pascal Arimont, Adrian-Dragoş Benea, Isabel Benjumea Benjumea, Tom Berendsen, Erik Bergkvist, Stéphane Bijoux, Vlad-Marius Botoş, Andrea Cozzolino, Corina Creţu, Rosa D’Amato, Elisabetta De Blasis, Christian Doleschal, Matthias Ecke, Mircea-Gheorghe Hava, Peter Jahr, Manolis Kefalogiannis, Ondřej Knotek, Elżbieta Kruk, Cristina Maestre Martín De Almagro, Nora Mebarek, Martina Michels, Giuseppe Milazzo, Eric Minardi, Alin Mituţa, Dan-Ştefan Motreanu, Andželika Anna Możdżanowska, Niklas Nienaß, Andrey Novakov, Younous Omarjee, Witold Pahl, Alessandro Panza, Tsvetelina Penkova, Maxette Pirbakas, Wolfram Pirchner, Caroline Roose, Marcos Ros Sempere, André Rougé, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret, Waldemar Tomaszewski, Monika Vana
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Nicolas Bay, Franc Bogovič, Karolin Braunsberger-Reinhold, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Carlos Coelho, Rosanna Conte, Katalin Cseh, Ciarán Cuffe, Josianne Cutajar, Maria Angela Danzi, Anna Deparnay-Grunenberg, Herbert Dorfmann, Laurence Farreng, Isabel García Muñoz, Alexandra Geese, Mónica Silvana González, Sandro Gozi, Hannes Heide, Krzysztof Jurgiel, Niyazi Kizilyürek, Izabela-Helena Kloc, Maximilian Krah, Stelios Kypouropoulos, Camilla Laureti, Elena Lizzi, Ana Miranda, Denis Nesci, Jan Olbrycht, Dimitrios Papadimoulis, Mauri Pekkarinen, Sabrina Pignedoli, Rovana Plumb, Stanislav Polčák, Peter Pollák, Bergur Løkke Rasmussen, Bronis Ropė, Tomislav Sokol, Maria Spyrali, Vera Tax, Jana Toom

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

31	+
ECR	Elzbieta Kruk, Denis Nesci
NI	Maxette Pirbakas
PPE	Pascal Arimont, Isabel Benjumea Benjumea, Tom Berendsen, Daniel Buda, Jarosław Duda, Mircea-Gheorghe Hava, Peter Jahr, Manolis Kefalogiannis, Stelios Kypouropoulos, Andrey Novakov, Wolfram Pirchner
Renew	Stéphane Bijoux, Vlad-Marius Botoș, Karen Melchior, Alin Mîtuța, Maite Pagazaurtundúa
S&D	Adrian-Dragoș Benea, Isabel Carvalhais, Corina Crețu, Mónica Silvana González, Cristina Maestre Martín De Almagro, Nora Mebarek, Rovana Plumb, Marcos Ros Sempere
Verts/ALE	Ciarán Cuffe, Rosa D'Amato, Caroline Roose, Bronis Ropé

0	-

4	0
ID	André Rougé
NI	Andrea Cozzolino
The Left	Martina Michels, Younous Omarjee

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu